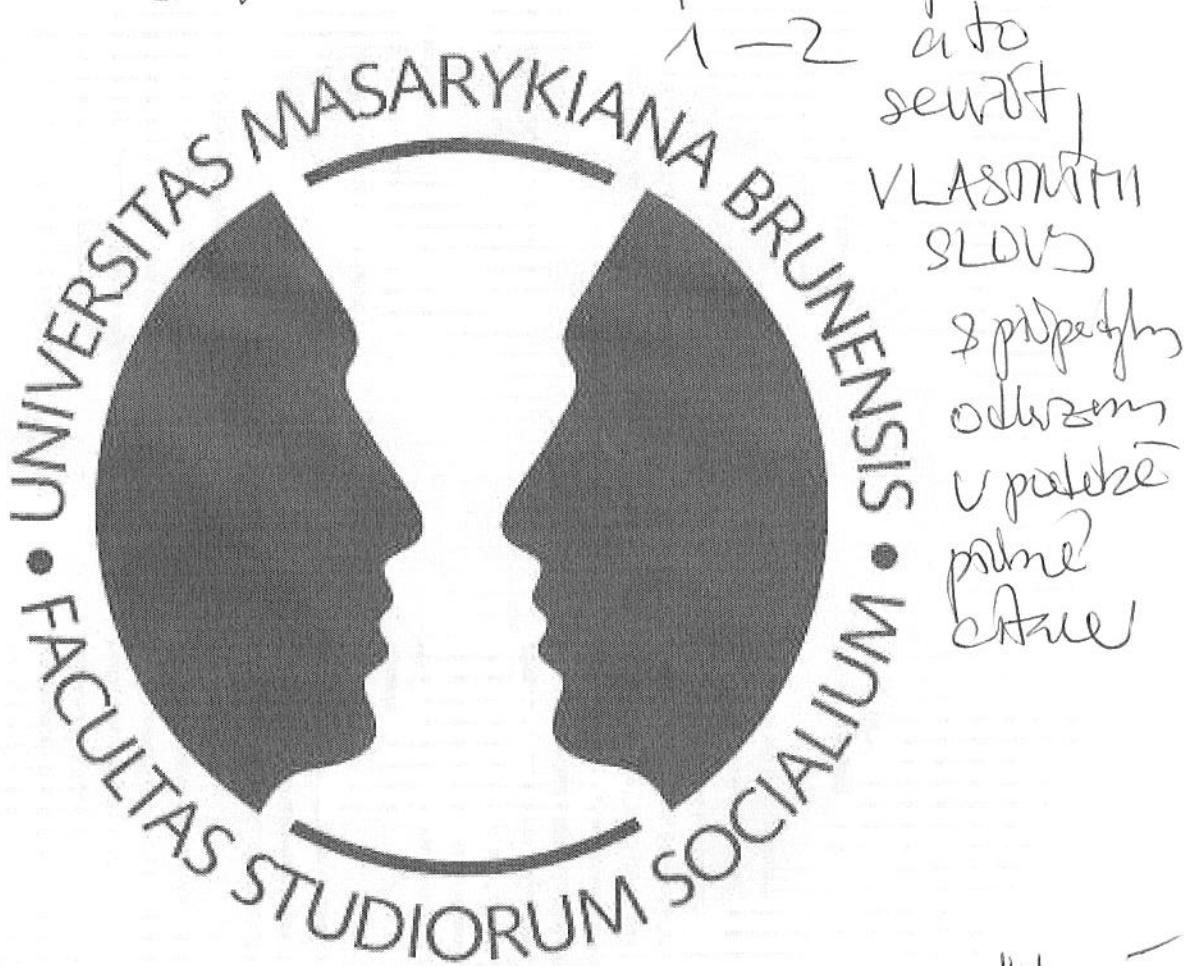

Interpretace díla Teorie jednání Pierra Bourdieu

- F — přehoděj rozech
— misty slov? silst | nesmysty
— podiv opis, bez vlastní interpretace
— mnoho fakt | hrdlo udat

- není jist, jak může aplikovat
dost ne knih Bonidtenho | obecné |
nekonkrétní | nepodložené | statistikami
ot dle svého autora, dleky z medií)

Michaela Benešová (439737), Eliška Kolmanová (439690), Jan Kříž (439754), Kristýna Nezhybová (439680)

nekonkrétní | nepodložené | statistikami
ot dle svého autora, dleky z medií)

OBSAH

I. ÚVOD	4
II. ROZBOR	4
2.1 Kapitoly 1-2	4
2.2 Kapitoly 3-4	5
2.3 Kapitoly 5-6	6
2.4 Kapitoly 7-8	7
III. APLIKACE POZNATKŮ	9
IV. ZÁVĚR	10

zdroj? kde? kde? poznatky?

zdroj? kde? poznatky?

I. ÚVOD

Pro naši závěrečnou seminární práci jsme zvolili knihu francouzského autora Pierra Bourdieua – Teorie jednání. *PROS?*

Za cíle v této práci si klademe rozbor tohoto textu a jeho interpretaci a případné významy a to jak v teoretické rovině, tak i v rovině praktické. Postupně rozebereme jednotlivé kapitoly, které jsme si rozdělili.

V následujících kapitolách se budeme zabývat obsahem této knihy a pohledy, které přináší. Na závěr text zhodnotíme jako celek a to jak jeho teoretický, tak i praktický přínos pro veřejnou či sociální politiku.

a/nebo?

II. ROZBOR

V následující kapitole podrobně rozebereme jednotlivé kapitoly, jejich obsah, teorie a následně je rovněž zhodnotíme. Kniha obsahuje celkem 7 kapitol a jednu menší, neoznačenou kapitolu o morálce.

*HODEN KAPITOLY PODROBNUJÍ, NA CO SE ZAHLÁDNE
DE A RÉVÓ?*

2.1 Kapitoly 1-2

• Kapitola I. a II. – Sociální prostor a Druhy kapitálů

Pierre Bourdieu se ve své knize snaží pochopit základní principy chování jednotlivců v rámci sociálních skupin. Odhalit, jaké předpoklady má člověk k tomu, stát se členem určité skupiny a jak je determinován. Bourdieu se snaží popsat univerzálně platný model, který lze aplikovat kdekoliv, bez ohledu na kulturu nebo společenské prostředí. Uvádí, že pokud je jeho teorie platná, mělo by být možné na základě dílčích kroků srovnat různé typy chování příslušníků různých sociálních skupin napříč kulturním spektrem. I když šlechta v různých místech planety tráví volný čas odlišným způsobem, jejich volnočasová aktivita vyjadřuje vzhledem ke skupinám mimo aristokratické kruhy stejný význam – tedy vymezit se vůči lidem okolo a zároveň vytvářet společnou identitu. Pierre Bourdieu toto chování nazývá jako habitusy. Habitusy ale nejsou neměnné. V průběhu historie můžeme sledovat řadu fenoménů, které byly typické pro různé společenské skupiny nebo třídy, které se ale dostaly do vyšších nebo nižších sociálních pater a bylo od nich třeba i opuštěno v kruzích, ve kterých vznikly. Box, který je typickou zábavou pro lidové masy. Každé sociální postavení má své habitusy, které dále vedou i k podobným postojům, které aktéři zaujímají.) Typické pro voličské základny. Bohatší lidé volí spíše pravici, zatímco sociálně slabší skupiny pravici) S tím se dostáváme k otázkám kapitálů. Jsou dva základní druhy kapitálů, a to ekonomický a kulturní kapitál. Ekonomický můžeme měřit podle jeho objemu, tedy kolik finančních prostředků má jedinec k dispozici. Jak ho může využívat k naplňování svých potřeb, nebo rozšiřování dalšího kapitálu. Třída měšťanů a maloměšťanů, typicky podnikatelé, jsou obvykle držiteli výrazného ekonomického kapitálu a nižšího kulturního. Kulturní kapitál zase mají většinou univerzitní profesori, kteří zase postrádají výrazný nadprůměr ekonomického kapitálu. Různé skupiny lidí pak mají v menších mírách kombinace těchto dvou typů. Nejchudší část populace, obyčejně pomocní dělníci, mají nejnižší míru ekonomického i kulturního kapitálu. A to hraje důležitou roli i v následující problematice – zpravidla se totiž děje, že se ekonomický a kulturní kapitál přenáší z generace na generaci a fakticky dochází k existenci fenoménu podobného šlechtě, která ale svou legitimitu zdůvodňuje vysokým stupněm vzdělání. Bourdieu poznámenává, že většina potomků staré, feudální šlechty si tímto způsobem udržela zvyklý standard. Pouze se přeorientovala na nové podmínky. Říká, že univerzitní studium má řadu svých vlastních habitusů, které ji utvrzují jako skupinu na sociálním prostoru. Od univerzitních večírků po honosné předávání vysokých titulů. A nejen vysoké školy, ale i základní vzdělávání na samotné primární úrovni třídí žáky a v podstatě je nemilosrdně rozřazuje na ty, kteří mají šance do budoucnosti, a ty, kteří se už jenom po zbytek života potáhnou na okraji. I když Pierre Bourdieu mluví o společenských třídách, upozorňuje, že nejde mluvit o společenských třídách v marxistickém slova smyslu. Marx vnímal třídu jako skupinu lidí determinovaných na základě jejich ekonomického kapitálu – jestli vlastní výrobní prostředky, či nikoliv. Marxova třída si zároveň své postavení uvědomuje a jedná jako jeden celek hájící své zájmy na poli sociálního prostoru. Bourdieu ale uvádí, že taková společenská třída neexistuje za normálních podmínek, pouze za předpokladů, že je systematickým způsobem dočasně politicky zburcována, jak se stalo v případě proletariátu ve východní Evropě a Asii. Pierre Bourdieu se ještě v roce 1989 zamýšlel nad

Výchozím bodem úvahy o mravnosti je to, že činitelé se snaží vyvolat ten dojem, že se řídí dle nějakého univerzálního pravidla a to i tehdy, kdy se tím jejich chování neřídí, nebo dokonce částečně vychází z jiných zásad. Vesměs tak platí, že ona pravidla se nemusí striktně dodržovat – záleží však na dané skupině. Uvádí se ale, že se pravidlo alespoň obecně respektuje. Když už se pravidlo nerespektuje, tak členové alespoň dávají najevo, že se pravidlo uznává.

Podle autora se jedná až o jakési zbožné pokrytectví. Skupiny tím nikoho neoklamou, když kážou jedno a činí druhé. Tímto chováním však ale skupiny projevují to, jak se samy vážně berou a jak chtejí, aby je bralo jejich okolí. Zároveň tím i ukazují, jakou úctu chovají ke svým hodnotám. Skupina tuto svou vnější image může uchovat pouze tehdy, bude-li ji neustále opakovat a dodržovat – vzniká tak tlak na členy, kteří jsou touto funkcí pověřeni. Trestem pro mluvčího, který selže a nevěnuje se plně tomu, na co ho skupina najala, je politický skandál.

Všeobecně je známo, jak ostatně i sám autor v textu uvádí, že je obecně prospěšnější se alespoň navenek přiblížit univerzálnímu pravidlu. Přináší to zisk a někdy se tomu též říká *byrokratický realismus*. S přijetím oficiální normy či pravidel ve skupině rovněž stoupá faktická moc jedince. Pro člověka je tak výhodnější se přizpůsobit a splynout s jakousi sociální ctností. Z toho i plyne, že je pro politické skupiny výhodnější vést strategii, za kterou budou podporováni a chváleni širší sociální skupinou.

Jak Bourdieu podotýká, tato **strategie** se uplatňuje hlavně v politickém boji na všechna univerzální práva (právo na právo, právo na pravdu atd.) – je to nejúčinnější zbraň. Bylo by však potřeba zajistit, aby činitelé ve skupinách měli na obecném blahu vlastní zájem a ne jenom zájem moci. Potom by systém mohl být nastaven tak, aby neustále kontroloval a nastavoval otázky mravnosti. Činitele by to tak donutilo ke skutečným univerzalizujícím postupům.

Další z Bourdieuových postřehů je, že politická mravnost není běžnou součástí lidské přirozenosti. Nastolení systému, kde by činitelé bylo neustále kontrolování, lze pouze prostřednictvím systému *realpolitik*, tedy **realistické politiky rozumu a mravnosti**. Aby se ale mohla nastolit politika mravnosti, je potřeba nastolit i potřebné instituce. Politika mravnosti by se měla snažit chytit oficiální činitele za slovo a konfrontovat je s oficiálním zněním.

III. APLIKACE POZNATKŮ

V každodenním životě se setkáváme s určitou perovností mezi lidmi. Jak Bourdieu tvrdí, tato nerovnost vzniká již na základních školách. Nerovnost přístupu ke vzdělání, nebo i stigmatizace ve vzdělávacím procesu, mohou zásadně ovlivnit směřování jednotlivce. Je nutné proto zajistit rovný přístup ke vzdělávání a tím pádem i stejně podmínky pro děti ze všech sociálních vrstev. Je totiž dost dobře možné, že právě děti z chudších rodin si nebudou moci dovolit některé pomůcky, aktivity spojené se školou a tím pádem se i cítit vyloučené z kolektivu. V teoretické rovině liberální společnost usiluje o rovnost šancí, ale v realitě výsledky nebudou nikdy stejné pro všechny, jelikož záleží na přístupu jedinců a na jejich kvalitách (talent, motivace). Touto problematikou se potom hlouběji zaobírá veřejná a sociální politika.

Co se týče státu jako nástroje sjednocování má autor pravdu v tom, že stát skutečně usiluje o jakousi jednotu a to jak v administrativní tak i v praktické rovině, jakou je například jazyk či metrický systém. Tyto faktory jsou nezbytné pro fungování státu. Stát, kde by se na každém území používala například jiná jednotka váhy, délky nebo času by byl sám o sobě nefunkční a vládnoucí elity by měly značný problém jej udržet pospolu.

Jak ale řešit problémy v rámci státu? Autor nabízí příhodné řešení a to v podobě vědců, kteří by měli dostatek času a byli by rovněž zaopatřeni. Tito vědci by potom přemýšleli (bez vnějších tlaků a stresů) o stávajících problémech. Jejich řešení by mělo být efektivnější, právě proto, že nejsou vystaveni tlakům vnějšího světa. Problém ale je, že aby měli čas, musí být ekonomicky a sociálně zaopatřeni – kdo by je zaopatřil? Platební povinnost by pravděpodobně byla na plátcích dání. Otázkou tedy je, zdali by se to vyplatilo či nikoliv.

Morálka jako taková je palčivým tématem současné doby. V televizi každodenně vidíme politiky, kteří lidově řečeno, káží vodu a pijí víno. Zavedením instituce, která by je konfrontovala s oficiální pravdou či jinými

co jim myslíte?

stanovenými pravidly, by tak nejspíše přispěla k transparentnějším politickým sférám. Nehledě na to, že by potom politiku spíše dělali lidé, kteří by ji dělali pro veřejný užitek než pro ten vlastní. Zatím ale podobnou instituci nemáme a tak i představa o tom, jak by měla vypadat, je mlhavá.

IV. ZÁVĚR

Celkově jsme se shodli na tom, že Bourdieuova Teorie jednání je nejenom teoretickým dílem, ale své značné využití má i v praxi. Autor sám vnímá svět kolem sebe bystrýma očima a kromě základních problémů popisuje i postup, jakým by správný vědec měl dojít k oněm důležitým řešením těchto problémů.

V jednotlivých kapitolách jsme shrnuli hlavní myšlenky a teorie Bourdieua tak, jak je sám autor napsal. V neposlední řadě jsme se pak pokusili jeho zjištění aplikovat i do praxe, respektive porovnat teoretické znalosti s naší reálnou zkušeností.